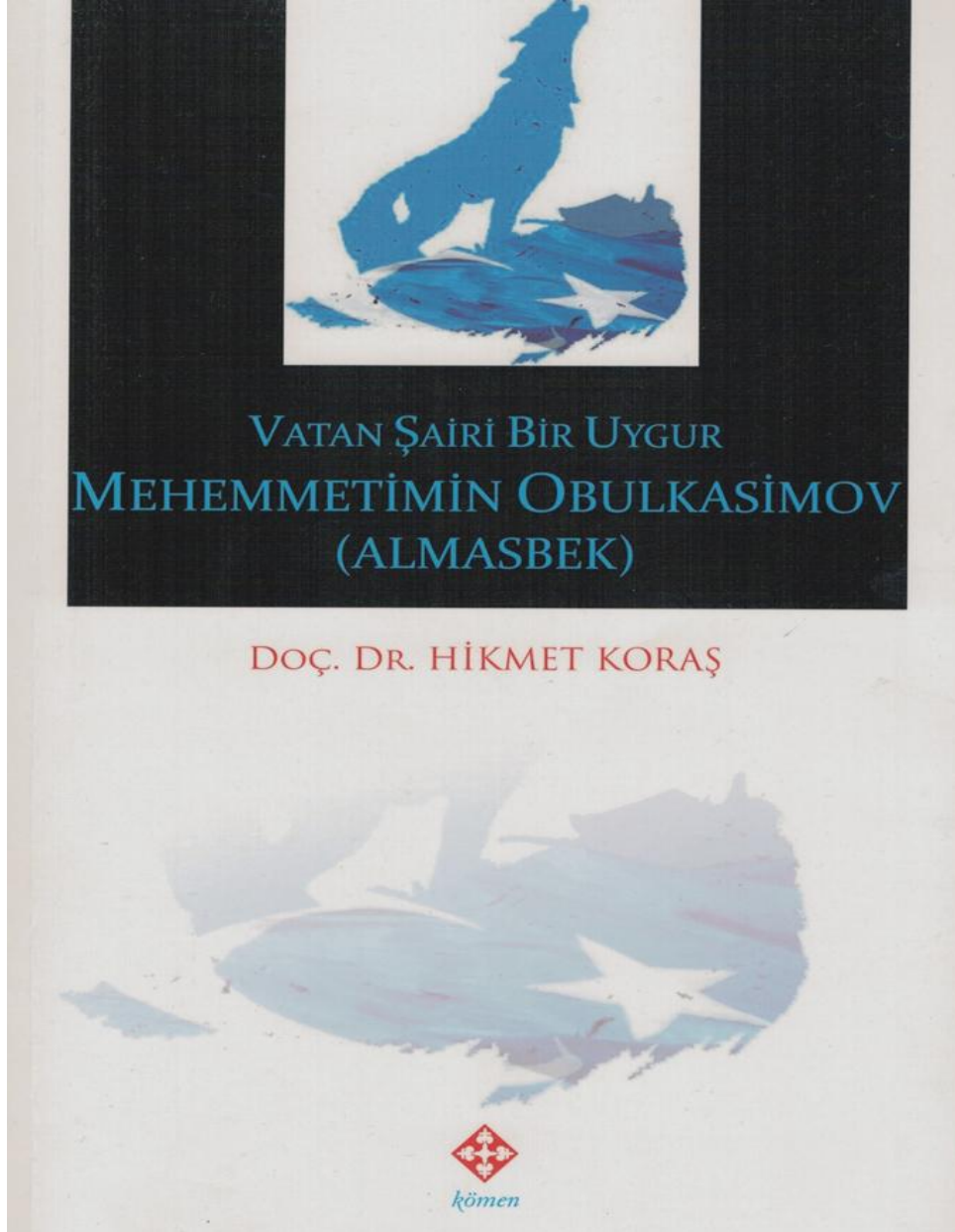

**Hikmet KORAŞ, Vatan Şairi Bir Uygur Mehmetimin Obulkasimov (ALMASBEK),
Kömen Yayınları, Konya 2015, 448 s., ISBN: 978-605-518-446-9**

Recep KILIÇ*

* Doktora Öğrencisi, Uşak Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı, Uşak – TÜRKİYE, E-posta: recep2502@gmail.com.

Ülkemizde Uygur dili ve edebiyatı ile ilgili çalışmaların sayısı son yıllarda artmış olsa da yeterli düzeyde değildir. Bu alanda yapılacak her çalışma Doğu Türkistan'daki soydaşlarımızın esaretten kurtulma ve bağımsızlık mücadelelerine en büyük katkı olacak, haklı davalarının hem ülkemizde hem de dünyada duyurulmasına hizmet edecektir.

Çağdaş Türk lehçeleri ve edebiyatları alanında daha önce de monografik bir çalışması bulunan Hikmet Koraş, bu eseriyle Türkiye dışındaki Türk edebiyatçılarından bir tanesini daha bizlere tanıtmaktadır. Yazar bu çalışmasında, Uygur edebiyatının güzide şairlerinden Mehmetimin Obulkasimov (1943-...)’u her yönüyle ele almaktadır. Ayrıca Obulkasimov’un şiirlerini Latin alfabesine ve Türkiye Türkçesine aktararak Türkiye’deki okurlara edebî bir tat alma fırsatı da vermektedir.

Kitabın, Ön Söz kısmında Türk edebiyat tarihçiliği hakkında bilgiler verilmiştir. Yazar, burada Mehmetimin Obulkasimov’un şiirleriyle nasıl tanıştığından da bahsetmektedir. Koraş, Doğu Türkistan’da yaşayan Uygur Türkleriyle ilgili bir gazeteye yazı yazmış ve bunu okuyan Uygur aydınları kendisini arayarak yazı için teşekkür edip bir ihtiyacının olup olmadığını sormuşlardır. Koraş ise üniversitede girdiği derslerde okutmak üzere Uygur Türkçesiyle yazılmış kaynak metin istemiştir. Kendisine gönderilen metinler arasında Obulkasimov’un “*Sen Büyük Derdim*” adlı şiir kitabı da vardır. İşte Koraş, Uygur şairi Obulkasimov ile ilk kez bu eserdeki şiirler sayesinde tanışmıştır.

Eser genel olarak Giriş, İnceleme ve Seçilmiş Şiirler adlı üç ana bölümden oluşmaktadır. Giriş bölümünde, Uygur adı ve anlamı, 1960 yılına kadar Doğu Türkistan’ın sosyal ve siyasi durumu, Çağdaş Uygur edebiyatının teşekkül zemini anlatılmıştır. Daha sonra da Obulkasimov’un hayatı ve eserleri hakkında bilgiler verilmiştir.

Obulkasimov, Nisan 1943 tarihinde bugün hala tüm Türklerin kanayan yarası olan, Doğu Türkistan’da doğmuştur. Çocuk denecek yaşta, annesi ve dedesi sayesinde klasik şiirle tanışmış ve şiirle büyümüştür. İlk şiirlerini 1956-1957 yıllarında Singiang Pioneri adlı gazetede Uygurca yayınlamıştır. Daha sonraki yıllarda üniversitede eğitiminden sonra farklı gazetelerde spikerlik ve muhabirlik yapmıştır. Şairin manzum eserleri şunlardır: Bahar Nahşiliri, Beşinci Okean, Sadigan Ketey Helkim, Sen Büyük Derdim, Kök Börüniñ Köz Yeşi, Ana ve Çiñgizhan, Turanniñ Hakan Kizliri, Tatatunga ve Tayanhan, Kök Teñriniñ Söz Beşi, Rubaiyat Bostani.

İnceleme kısmında şairin pek çok şiirine yer verilmiştir. Ancak kitabın Seçilmiş Şiirler kısmında şairin sadece “*İkkilikler*” ve “*Beşinci Okean*” isimli iki şiir kitabından örnekler verilmiştir.

Obulkasimov’un şiirleri, genellikle Uygur Türklüğünü anlatan lirik şiirlerdir.

*Ben tekim âlemde, sen teksin vatan,
Misali semada bir ay, bir güneş.
Birlikte yaratılmış büyük ruh ve ten,
Ayrılık elinden döksem de gözyaş,
Özünden ayrılmaz, ayrılmaz asla,
Bin takdir, kazaya dayanır arkadaş*

*Ben tekim alemde, sen teksin vatan,
Tıpkı bir olduğu gibi zahitte iman,
İkiye bölünmez bu büyük rakam,
Bin cellat baltası çarpsa da bir an,
Gerçek olduğu gibi Resule addaşığım
Bu kasembillaha şahittir Kur'an (Büyük Birlik s. 349)*

Aynı şiirin farklı bölümlerinden alınan bu örneklerde de görülebileceği üzere, şair hayatını Uygur Türklüğüne ve milletine adanmış ve bu yönüyle Koraş tarafından kendisine vatan şairi mahlası uygun görülmüştür.

Daha sonra şairin diğer eserleri olan Almas Zerriler, Abay Hekkide Oylar, Edebiy Oylar İzdirapliri, Şahkerim, Edebiy Oylar İzdirapliri 2 ve Tarsus Tañliri hakkında bilgi verilmiştir. Bu eserlerin ardından Obulkasimov'un edebî şahsiyeti, şairliği, manzum dramacılığı ile gazeteciliğinden bahsedilmiştir.

İnceleme bölümü Şekil, Ahenk Unsurları, Muhteva, Şiirlerdeki Dil ve Üslup olmak üzere dört ana başlığa ayrılmıştır. Eser, şekil yönüyle incelenirken kullanılan nazım birimleri; ahenk yönünden incelenirken vezin ve tekrarlar; muhteva yönüyle incelenirken de temler ve epigraflar ile ithaflar bakımlarından ele alınmış; son olarak da dil ve üslup açısından değerlendirilmiştir.

Muhteva kısmında yazar bir sonuca ulaşarak Sovyet rejiminin şairde endişeler oluşturduğunu ve rejimin dağılmasıyla ancak şairin daha rahat ederek gerçek mecrainı bulduğunu tespit etmiştir.

Son olarak Seçilmiş Şiirler bölümü Klasik Şiir Örnekleri ve Çağdaş Şiir Örnekleri olmak üzere iki başlık altında toplanmıştır. Klasik Şiirler bölümü müfretler, beyitler, gazeller, mesneviler ve mesnevi tarzında yazılmış şiirler, murabbalar, fahriye ve rubailer alt başlıklarından oluşmaktadır.

Yazar incelemesini bitirdikten sonra çalışmanın hazırlanması sırasında kullandığı 59 kaynağı alfabetik olarak sıralamıştır.

Kitabın sonunda yer alan Ekler kısmında ise yazarın 1970-1982 yılları arasındaki hayatından değişik anları gösteren 25 fotoğrafına yer verilmiştir.

Hikmet Koraş, bu çalışmasında Uygur edebiyatının yaşayan en büyük şairlerinden biri olan ve ülkemizde yeteri kadar tanınmayan Obulkasimov'un hayatı, edebî şahsiyeti ve eserleri ile ilgili son derece kıymetli bilgiler vermektedir. Yazarı bu özverili çalışmasından dolayı kutluyor, bu alandaki çalışmalarının artarak devam etmesini diliyorum.